

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Værker i tolv bind 3-7: Komedier

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 3-7: Komedier", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 3-7: Komedier*, udg. af F. J. Billeskov Jansen , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 51. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-holb05val-shoot-idm140203111376016.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 3-7: Komedier

Indledning

1727 fortalte Holberg om sin »tragi-comoedia« kaldet Melampe: »Helten i Skuespillet er en lille Hund, som to Søstre er saa dødeligt forelskede i, at der deraf opstaar Krig mellem deres Fæstemænd. Krigen bliver dog lykkeligt bilagt, da de to Søstres Broder kommer tilstede og skaffer Melampe, Stykkets Helt og Stridens Æble, af Vejen. Det er forbavsende, hvor denne Komædie faldt i samtlige Tilskuers Smag paa Grund af det usædvanlige i Anlægget! Thi da Digteren i Udførelsen af dette latterlige Emne lader sig rive med til at bruge Sofokles' højstemte Stil, fremkalder han paa een Gang Latter og Taarer hos Tilskuerne. Ellers har Skuespillet det dobbelte Formaal at spotte de Tragedier, som svulmer af daarlig Patos, og de »Kvinder, der - som Digteren siger - er parat til med Ægtemandens Død at frelse deres Skødehunds Liv. [Juvenal VI, 654]««. I Epistel 249 gentog Holberg, at »Melampe er en Parodie over Tragædier: Dens Merite bestaaer derudi, at en latterlig Materie er udført udi prægtige og bevægelige Vers, saa at Tilskuerne deraf kan bevæges baade til Graad og til Latter«.

Det er saaledes ved en æstetisk Dobbelttone, Holberg har søgt at udmærke sig i »Melampe«. Skødehunden var fra Juvenals 6. Satire, som revsede de romerske Damers Sæder og Uskikke; Holberg nærrede en hjertelig Foragt for en fornøftstridig Tilknnytning til f. Eks. en Hund. Han var tillige en Fjende af Svulst og havde nok Tilbøjelighed til at regne de fleste franske Tragedier til den uægte Patos; den ægte og naturlige Patos brugte han selv, f. Eks. i en

52

latinsk Sørgetale over Frederik IV. Det er derfor sikkert nok, at Komædieskriveren vilde have Tilskuerne til at le ad Tragediemanéren. Men samtidig glædede det ham, at de græd, naar de ømme Søstre gruer for deres elskede Dyrers Skæbne. Under sørgmodig Musik deklamerer en af dem i en Række Aleksandrinerstrofer, der ender med: »naar Melampe borte er«.

Holberg kalder denne dobbelttonede Genre Tragi-Comoedie. Denne fandtes i Frankrig i mange Variationer; Holberg har skabt sin egen. Littré's Dictionnaire, som registrerer det klassiske franske Sprog, definerer Tragikomedien som et Teaterstykke, der tilhører Tragedien ved sit Emne og sine Personer og Komædien ved sine Hændelser og ved Knudens Løsning. Baade Corneilles *Le Cid* og Molières *Don Juan* var Tragikomedier. Holberg forstærker Kontrasten mellem høj og lav Stil, idet de fornemme Personer taler paa Vers, de jævne paa Prosa. Han har gjort sig Umage med Versene, som gennemgaaende er bedre formet end i »Peder Paars«. Men han har, bl. a. ved Emnevalget, lagt sig saa tæt paa det groteske, at vi føler os i det italienske Masketeater, hvor alt kunde parodieres.